

AÇIK YATIRIM

Tb TURKISHBANK GROUP

VIOP SUNUM

- VIOP Piyasası
- Organize Piyasa – Organize Olmayan Piyasa?
- Piyasa Terimleri
- VIOP Piyasası İşlem Amaçları
- Piyasa Avantajları
- VIOP'ta İşlem Gören Sözleşmeler
- İşlem Saatleri
- Kaldıraçlı İşlem Yapma
- Margin Call
- Örnekler

- VOB (Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası); Bakanlar Kurulu kararıyla 04 Şubat 2005 tarihinde kurulan ilk özel borsamızdır.
- VIOP, 2005 yılında kurulan VOB'un, 2013 yılında Borsa İstanbul'la birleşmesiyle **vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin işlem gördüğü tek organize piyasadır.**

- tb Organize piyasalar = Örgütlenmiş Piyasalar
- tb Hem alıcı hem satıcı vardır,
- tb İşlem kuralları belirlenmiştir
- tb BIST, VIOP, Takasbank Para Piyasası organize piyasalardır.
- tb Organize olmayan piyasalar (Tezgahüstü Piyasalar)
- tb İşlem şartları serbest belirlenebilir,
- tb Pazarlık ile işlemler gerçekleşebilir
- tb Eurobond piyasaları, opsiyon DCD işlemler organize olmayan piyasalardır.

📌 Vadeli İşlem Nedir?

İleri bir tarih için bugünden belirlenen bir fiyat ile yapılan işlem sözleşmeleridir.

Bugun : anlaşma yapılır

Vadede : anlaşma yükümlülükleri yerine getirilir.

📌 Uzun (Long) ve Kısa (Short) Pozisyon

UZUN POZİSYON : alım yönünde pozisyona sahip olunmasıdır.

KISA POZİSYON : satış yönünde pozisyona sahip olunması

TERS İŞLEM : alınan pozisyonun kapatılmasıdır

📌 Açık Pozisyon Nedir ?

Bir sözleşmede taşınan uzun veya kısa pozisyonudur.

1b Başlangıç ve Sürdürme Teminatı

Yatırımcının bir sözleşmede alım yada satım yapabilmesi için hesabında bulunması gereken **minimum tutardır.**

1b Teminat Tamamlama Çağrısı (MarginCall)

Teminatın başlangıç seviyesinin altına düşmesi durumunda Vadeli İşlemlerdeki karşı taraf olan Takasbank tarafından “teminat tamamlama çağrısı”(margincall) yapılır.

Bu durumda yatırımcı temerrüde düşmemek için teminatını tekrar başlangıç teminatı seviyesine yükseltmesi gerekmektedir.

TEMİNAT TAMAMLAMA ÇAĞRISI (MARGIN CALL)

- İşlemlerde belirlenen teminat oranından teminat yatırılır
  - 1,000 USD/TL kontratı için, 4,450,000 TL teminat.
Bu kontrat 1,000,000 USD'a denk geldiği için,
 $4,450,000 / 32,200,000 =$ yaklaşık %13,8 teminat tutulması gerekmektedir.
- Günlük uzlaşma fiyatı ile değerlendirilir. Eğer pozisyon zararda olursa, 4,450,000 TL tutarına gelinceye kadar teminat eklemek gerekir.
- Teminat başlangıç seviyesinin altına gelirse teminat tamamlama çağrısı yapılır
- Teminat açığı kapatılır
- Kapatılmazsa pozisyon kapatılır

VADELİ PİYASALARDA İŞLEM YAPMANIN AMAÇLARI

Riskten Korunma

Yatırımcılar varlıklarını ya da yükümlülüklerini fiyat riskinden korumak için pozisyona girebilir.

Spekülasyon

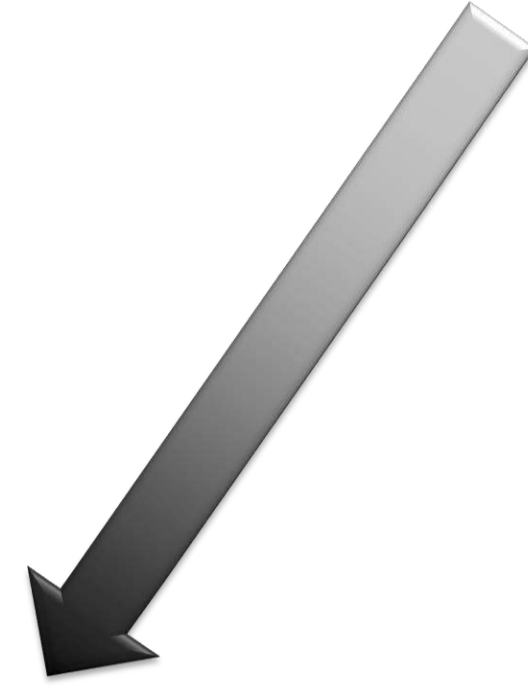
Yatırımcılar piyasa beklentileri doğrultusunda kaldıraçlı pozisyon alabilirler.

Arbitraj

Spot ve Vadeli Piyasalardaki fiyat farklarından yararlanmak isteyen yatırımcıların yapacağı işlemlerdir.

Fiyat Sabitleme

İleride gerçekleşecek Fiyat hareketlerine karşı koruma sağlanır.

Kaldıraç

Alınan pozisyonun küçük bir kısmını yatırarak işlem yapma şansı.

ViOP'ta işlemler nasıl yapılır?

- İlk olarak ViOP üyesi olan bir aracı kurum veya bankada hesap açtırmanız gerekir.
- ViOP'ta emirlerin iletilmesinde ve eşleştirilmesinde elektronik bir sistem kullanılmaktadır. Emirler borsaya üyeler tarafından uzaktan erişim bağlantısı aracılığı ile iletilir. Yatırımcılar emirlerini aynı zamanda üye web siteleri, veri yayın ekranları veya mobil uygulamalar aracılığı ile de iletebilmektedir.
- Risk bildirim formunu imzalamanız gerekir.
- ViOP'ta bir borsa üyesi aracılığıyla işlem yapmak isteyen tüm gerçek ve tüzel kişiler, Sermaye Piyasası Kurulu'nca belirlenen risk bildirim formunu imzalamak zorundadırlar.

- tb** Piyasada işlem sonrası risk kontrolü yapılmaktadır. Bu kontrollerden geçebilmeniz için Takasbank'ın belirlediği miktarda teminatı hesabınızda bulundurmanız gerekmektedir. Aksi halde hesabınız için teminat tamamlama çağrısı yapılmaktadır.
- tb** Emrinizi aracı kuruluş vasıtasıyla Borsaya iletmelisiniz.
- tb** Verdiğiniz emir eksiksiz olmalıdır. Bunun için de;

  - Emrinizin alım yönlü mü yoksa satım yönlü mü olduğunu,
  - Kaç adet sözleşme aldığınızı/sattığınızı,
  - Aldığınızı/sattığınız sözleşmeyi
  - Sözleşmeyi almak veya satmak istediğiniz fiyatı,
  - Emir türünü, yöntemini ve süresini belirtmeniz gereklidir.

Pay Vadeli İşlem Sözleşmeleri

- tb Endeks Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb Yurtdışı EndeksiVadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb DolarTL Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb EuroTL Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb RubleTL Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb Yuan TL Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb EUR/USD Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri
- tb Dolar/Ons Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Pay Vadeli İşlem Sözleşmeleri

AEFES
AKBNK
AKSEN
ALARK
ARCLK
ASELS
ASTOR
BIMAS
CIMSA
DOAS
DOHOL
EKGYO
ELECTR
ENJSA
ENKAI
EREGL
FROTO
GARAN
GUBRF
HALKB
HEKTS
ISCTR

DÖVİZ VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ

ABD Doları / TÜRK Lirası (USDTRY)
EURO / TÜRK Lirası (EURTRY)
EURO / ABD DOLARI (EURUSD)
Çin Yuanı / TÜRK Lirası (CNHTRY)
Rus Rublesi / TÜRK Lirası (RUBTRY)

Endeks Vadeli İşlem Sözleşmeleri

BİST 100 Endeksi (XU100)
BİST 100 Döviz Vadeli İşlem Sözleşmeleri (A2A,B2B)
BİST 100 Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri (XLA)

Vadeli işlem sözleşmesinde Uzun (Long) ve Kısa (Short) ne demektir?

- Her vadeli işlem sözleşmesinde uzun ve kısa olmak üzere iki taraf vardır. Vadeli işlem sözleşmesinde uzun taraf dayanak malı alma yükümlülüğüne sahip olan, kısa taraf ise bunu teslim etmekle yükümlü olan taraftır.
- Uzun pozisyon almış olan bir yatırımcı fiyatların artması halinde kar elde ederken, kısa pozisyon almış olan bir yatırımcı fiyatların düşmesi sonucunda karlı duruma geçecektir.

Vadeli işlem sözleşmelerinde alıp satmak ne anlama gelmektedir?

- Vadeli işlem sözleşmesi aldığınızda sözleşmeye dayanak teşkil eden malı (dayanak varlık) gelecekte alma yönünde bir anlaşma yapmış olursunuz. Daha sonra dayanak varlığın fiyatı arttığında kar, düştüğünde zarar edersiniz.
- Vadeli işlem sözleşmesi sattığınızda ise sözleşmeye dayanak varlığı gelecekte satma yönünde bir anlaşma yapmış olursunuz. Daha sonra düşmesi durumunda, işlem önceden belirlediğiniz daha yüksek bir fiyattan gerçekleşeceği için kar elde ederken, dayanak varlığın fiyatının artması durumunda ise zarar edersiniz.

VIOP POZİSYON

- VIOP'ta sözleşme alınması/satılması durumunda, sözleşmenin vadesine kadar beklenmesi zorunlu değildir. Vadeye kadar olan sürede, Borsada aynı vadede ve sayıda sözleşme satmak/almak suretiyle (ters işlem) pozisyon kapatılabilir.
- Yeni pozisyonlar sürekli ve yeniden açılıp kapatılabilir. Ancak vade sonuna kadar beklenirse Borsa açık kalan pozisyonu vade sonu uzlaşma fiyatı üzerinden kendiliğinden kapatır.
- VIOP'taki işlemlerin takasını Takasbank (İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.) gerçekleştirmektedir.

MARK – TO - MARKET

- Vadedi işlem sözleşmelerinde, yatırımcıların kar veya zararları her gün sonunda hesaplanır. Açık pozisyon sahiplerinin gün sonu kar/zarar hesaplamaları şu şekilde yapılır:
- İlk işlem günü sonunda: İşlem yaptıkları fiyat ile uzlaşma fiyatı arasındaki fark esas alınır.
Takip eden günlerde: Bir önceki günün uzlaşma fiyatı ile hesaplama yapılan günlük uzlaşma fiyatı arasındaki fark esas alınır.
- Her gün sonunda bu şekilde hesaplanan kar veya zarar gün sonunda yatırımcıların hesaplarına yansıtılır. Bu işleme “Piyasaya Göre Ayarlama” (Mark-to-Market) denir.

Kar ve zararlar ne sıklıkta ve nasıl hesaplanmaktadır?

- Vadedeli işlem sözleşmelerinde kar ve zararlar uzlaşma fiyatına göre günlük olarak hesaplanmaktadır. Kar veya zarar tutarı teminat hesaplarına günlük olarak yansıtılır.

Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı

Vadeli işlem sözleşmeleri için aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır:

- Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir.
- Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır.
- Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı,
- Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı
- Günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir.

VIOP'TA VERGİ DÜZENLEMESİ

VIOP'TA ELDE EDİLEN KAZANÇLARIN VERGİLENDİRİLMESİ	STOPAJ DURUMU				BSMV DURUMU	
	Bireysel Yatırımcılar		Kurumsal Yatırımcılar*			BSMV Mükellefleri
	Tam Mükellef	Dar Mükellef	Tam Sermaye Şirketi/Yatırım Fon ve Ortaklıkları	Mükellef	Dar Sermaye Şirketi/Yatırım Fon ve Ortaklıkları	
Pay ve Pay Endeksine Dayalı Sözleşmelerden Elde Edilen Kazançlar	% 0	% 0	% 0	% 0	İstisna kapsamındadır.	
Pay ve Pay Endeksine Dayalı Sözleşmeler Haricindeki Sözleşmelerden Elde Edilen Kazançlar	% 10	% 10	% 0	% 0	İstisna kapsamındadır.	

- Diğer tam ve dar mükellef kurumlar için stopaj oranı % 10 olarak uygulanacaktır.

VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ-ÖZELLİKLERİ

Sözleşme Büyüklüğü: Her bir sözleşmedeki alım satıma konu miktarın tanımlanmasıdır. (Örneğin Altınvadedeli işlem sözleşmesinde 1 gram, DolarTL sözleşmelerinde 1.000 ABD Doları).

Vade Ayları: Standart olarak ilgili sözleşmede hangi vade aylarının işlemlere konu olduğunun tanımlanmasıdır.

Uzlaşma Şekli: Vade sonunda sözleşmelerin konu olduğu uzlaşma şeklidir. Fiziki teslimatlı sözleşmelerde vade sonunda dayanak varlık fiziken teslim edilip alınırken, nakdi uzlaşmalı sözleşmelerde vade sonu uzlaşma fiyatı üzerinden hesaplanan kar/zarar taraflar arasında el değiştirmektedir.

Uzlaşma Fiyatı: Her işlem gününün sonunda, önceden belirlenen yöntem çerçevesinde hesaplanan, teminatların güncelleştirilmesi ve kar/zararların hesaplanmasında kullanılan fiyattır.

Vade Sonu ve Son İşlem Günü: Bir sözleşmede işlem yapılabilen son gündür. Bu gün sonunda açık kalan pozisyonlar önceden tanımlanmış olan teslimat yöntemi ile Borsa tarafından kapatılır.

VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ

Dayanak Varlık	ABD Doları/Türk Lirası kuru
Sözleşme Büyüklüğü	1.000 ABD Doları
Fiyat Kotasyonu	1 ABD Doları'nın Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra dört basamak halinde <u>kote edilir</u> .
Minimum Fiyat Adımı	0,0001
Uzlaşma Şekli	Nakdi Uzlaşma
Takas Süresi	T+1
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı
Vade Sonu ve Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü
İşlem Saatleri	09:30 - 18:15 <u>tek seans</u>

İŞLEM SAATLERİ

Pay Vadeli	İşlemler 09:30 - 18:10 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir.
BIST 30 Endeks	İşlemler 09:30 - 18:15 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
Dolar TL Euro TL EUR/USD Çapraz Kuru Altın Dolar/Ons Altın Ege Pamuk Anadolu Kırmızı Buğday Baz Yük Elektrik SASX 10 Endeksi	İşlemler 09:30 - 18:15 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.

USD/TL Vadeli İşlemler Sözleşmeleri

Name	Lot	Size	Mth	Last	TrdVol	Net.Ch	Bid	Ask	Size	Settle
USD/TRY MAY24/d	1000	MAY4	↑32.2650	9	+0.0180	32.2651	32.2717	8/13	32.2470	
USD/TRY JUN24/d	1000	JUN4	↑33.1600	9	+0.0934	33.1601	33.1637	7/1	33.0666	
USD/TRY JUL24/d	1000	JUL4	↓34.2000	1	+0.1486	34.1910	34.2239	8/8	34.0514	
USD/TRY AUG24/d	1000	AUG4	↓35.2411	1	+0.2329	35.2401	35.2510	3/445	35.0082	
USD/TRY SEP24/d	1000	SEP4	↑36.3153	1	+0.2632	36.3153	36.4199	13/5	36.0521	
USD/TRY OCT24/d	1000	OCT4	↓37.5115	2	+0.2626	37.5067	37.5250	3/3	37.2065	
USD/TRY NOV24/d	1000	NOV4	↓38.6500	7	+0.2120	38.6001	38.6899	2/12	38.4380	
USD/TRY DEC24/d	1000	DEC4	↓40.0205	3	+0.1221	40.0204	40.0399	100/5	39.8984	
USD/TRY JAN25/d	1000	JAN5	↓41.1001	1	+0.1900	41.1500	41.2497	15/5	40.9060	
USD/TRY FEB25/d	1000	FEB5	↓42.1400	4	+0.0886	42.2011	42.2500	1/5	42.0514	
USD/TRY MAR25/d	1000	MAR5	↓43.4513	1	+0.1785	43.2050	43.4513	7/4	43.2728	
USD/TRY APR25/d	1000	APR5	↓44.5500	1	+0.1840	44.4111	44.5480	4/1	44.3660	
USD/TRY MAY25/d	1000	MAY5	↓45.6800	1	+0.0384	45.5001	45.7295	3/5	45.6416	
USD/TRY JUN25/d	1000	JUN5	↓46.7000	1	+0.3121	46.5027	46.6679	5/5	46.3879	
USD/TRY JUL25/d	1000	JUL5	↑47.9475	5	+0.2213	47.6501	47.8495	3/5	47.7262	
USD/TRY AUG25/d	1000	AUG5	↑49.0000	1	+0.2772	48.8472	49.0000	3/1	48.7228	

VADELİ İŞLEM İLE USD/TL KONRATINDA UZUN POZİSYON ALINARAK NASIL KORUMA SAĞLANIR? NASIL ARBİTRAJ İMKANI YAKALANABİLİR?

Müşteri hesabında Usd olması durumunda;

- Amaç: Tl mevduat faizi ile VIOP forward kontrat kurunda kullanılan faiz arasındaki farkı değerlendirmek.
- Müşteri hesabında 1,000,000 USD olsun.
- Bu tutarı spotta 32,22 ile bozarak TL'ye geçer.
- Oluşan TL'yi TL Mevduatta Brüt %50 oran ile değerlendirir. %7,5 stopaj oranı geçerli.
- Aynı anda VIOP'ta 30 Haziran vadeli USD/TL uzun pozisyonuna 33,22 fiyattan girer ve 1,000 kontrat satın alır. Bu fiyat %39,06 faiz oranına denk gelmektedir.
- 1 kontrat 1,000 USD olduğu için, toplamda VIOP'ta 1 mio USD uzun pozisyon almış olur. Spotta da 1 mio Usd short pozisyon alınır.

VADELİ İŞLEM İLE USD/TL KONRATINDA UZUN POZİSYON ALINARAK NASIL KORUMA SAĞLANIR? NASIL ARBİTRAJ İMKANI YAKALANABİLİR?

- 1 kontrat=1,000 USD, 1,000 kontrat=1,000,000 USD
- 1,000 kontrat için 4,450,000 TL teminat yatırılır.
- 1,000 kontratı almak için başlangıçta, 4,450,000 TL teminat yatırır. Vadeye kadar başlangıç teminatından aşağıda gelmesi durumunda ekleme yapmak zorundadır. Bırakılan miktar TIReften değerlendirilmiş olacaktır.
- Amaç, kaldıraç kullanarak düşük faizli TL'ye göre fiyatlanmış VIOP fiyatından faydalanmaktır.

VADELİ İŞLEM İLE USD/TL KONRATINDA UZUN POZİSYON ALINARAK NASIL KORUMA SAĞLANIR? NASIL ARBİTRAJ İMKANI YAKALANABİLİR?

- Vadeye kadar;
- Kontrat, her günkü günlük uzlaşma fiyatına göre vade boyunca günlük olarak değerlendirilir.
- Vade Günü, eğer kur yükselmişse;
- Vade günü oluşan fiyat ilk fiyat arasında, teminat üzerine gelir oluşmaktadır.
- Bu kur ile başlangıç kur arasındaki fark yatırımcıyı USD yükselmesine karşı korumakta, TL mevduat faizi forwarddan yüksek kaldığı için arbitraj geliri oluşmaktadır.

SPOTTA USD SATIŞ – VİOP'TA VADEDE ALIŞ

SPOTTA USD SATIŞ/VİOPTA ALIŞ	
İŞLEM TARİHİ	30.05.2024
SPOT KUR	32.2200
TUTAR USD	1,000,000
KONTRAT VADESİ	28.06.2024
GÜN SAYISI	29
KONTRAT KURU	33.2200
İŞLEM TEMİNATI(1 KONTRAT:1000 USD 4,450 TL)	4,450,000
GELİR(TL)	183,974.66
TL MEVDUAT FAİZİ	50.00%
SPOT VE KONTRAT KURU FARKINA DENK GELEN FAİZ ORANI	39.06%

SPOTTA USD SATIŞ – VİOP'TA VADEDE ALIŞ

TL TUTAR BAŞLANGIÇ	32,220,000
TL MEVDUAT SONU TUTAR	33,403,975
TL GELİR	183,975
DONEM SONU USD KURU(ÖRNEK)	33.22
DONEM SONU MEVDUAT İLE ALINAN USD	1,005,538
KONTRAT BAKİYESİ (TL)	-
KONTRAT BAKİYESİ İLE ALINAN USD	-
TOPLAM USD	1,005,538
USD GELİR	5,538
ORAN	6.97%

AÇIK YATIRIM

 TURKISHBANK GROUP

TEŞEKKÜRLER